

3. GLASILO

julij 2018

Projektu EU v okviru programa sodelovanja INTERREG V-A Slovenija-Avstrija 2014–2020:

„SI-MUR-AT“ – Ekološko trajnostno kmetijstvo v skladu s sodobnim gospodarjenjem z vodami

Posebna prireditve

Prireditve ozaveščanja 19. marca 2018 v Lipnici, Avstrija

Kako poteka projekt

Novice iz posameznih delovnih sklopov

Kdo smo

2. del: Regionalmanagement Südweststeiermark GmbH (RMSW)
 3. del: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Kmetijsko gozdarski zavod Murska Sobota (AFI MS)

Prireditve ozaveščanja 19. marca 2018 v Lipnici, Avstrija

V centru Naturparkzentrum Grottenhof je 19. 03. 2018 potekala prireditve ozaveščanja z naslovom Ravnanje s hranili kot prispevek k trajnostnemu kmetijstvu, ki učinkovito uporablja vire. V središču strokovnih predavanj in strokovne ekskurzije, ki jim je sledila, je bila čezmejna izmenjava izkušenj o trajnostnem kmetijstvu, ki varuje podtalnico.

Regiji jugozahodne avstrijske Štajerske (okraja Lipnica in Deutschlandsberg) in jugovzhodne avstrijske Štajerske (okraj jugovzhodna Štajerska) namreč izvajata pristop, ki je osredotočen predvsem na prakso. Zadali sta si cilj, da gnojevki, ki je imela do zdaj negativni prizvok, s pomočjo pospešene izgradnje medpodjetne lagune za gnojevko tej regionalni surovini pripišeta večji pomen.

Na slovenski strani je upravljanje z gnojevko še individualno organizirano, saj jo shranjujejo na posameznih kmetijskih obratih.

V Avstriji bo še letos izdelan osnutek izvedbe medpodjetne izgradnje tako imenovanih skladišč za hranilne snovi za jugozahodno in jugovzhodno avstrijsko Štajersko. Strokovnjaki so prepričani, da dobro zastavljeno medpodjetno ravnanje s hranili ne koristi le oskrbi s pitno vodo, ampak prinaša tudi velike gospodarske prednosti za kmetijstvo. Rezultati se lahko prenesejo na druge regije s podobnimi težavami.

Grottenhof, Leibnitz

Gabersdorf

Vodenje (celotnega projekta)

Glavni odgovorni:
Urad Štajerske deželne
vlade, Oddelek 14

Projektno vodenje zagotavlja, da se vse dejavnosti posameznih delovnih sklopov usklajeno izvajajo. V ta namen smo letos izvedli že vrsto usklajevalnih srečanj (januarja v Murski Soboti, februarja v Gornji Radgoni in Mariboru ter marca v Mariboru). Vodilni partner in projektni partnerji na teh srečanjih skupaj analizirajo napredek projekta ter sprejmejo ukrepe, s katerimi odpravijo odstopanja od projektnega načrta. Tako izvedba projekta v glavnem poteka po načrtu.

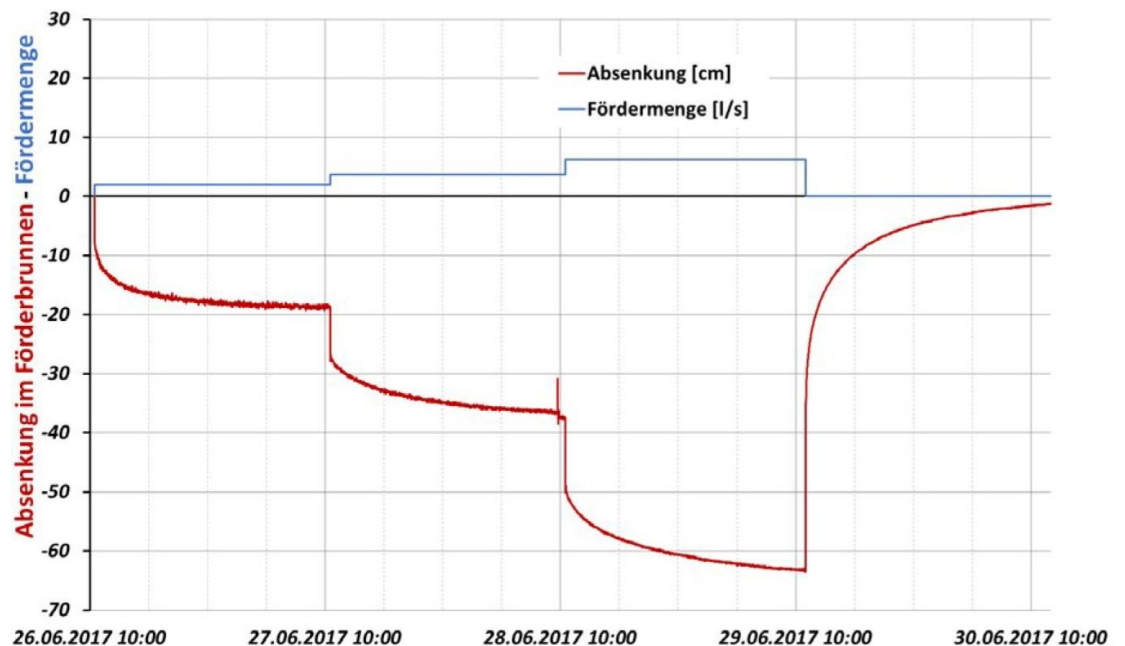
Modeliranje podtalnice

Glavni odgovorni:
Urad Štajerske deželne
vlade, Oddelek 14

V okviru delovnega sklopa »Modeliranje podtalnice« smo na območju izliva mokrega izkopa pri obstoječih okvirnih pogojih izvedli preskus črpanja na kam. št. 230/1, KG Tillmitsch, ker zaradi suhih vremenskih pogojev nismo rabili upoštevati napajanja podtalnice iz infiltriranih padavin. Pri tem smo iz nestalnega toka pri maksimalnem črpanju ovrednotili hidravlične parametre transmisivnosti in hidravlične prevodnosti, in sicer na podlagi časovnega poteka padanja gladine podtalnice v vodnjaku in na kontrolnem vodostaju. Poleg tega smo parametre določili tudi na podlagi krivulje ponovnega povišanja podtalnice v vodnjaku in na kontrolnem vodostaju. Rezultati ovrednotenja kažejo, da je vodonosnik zelo homogen. Ugotovljena hidravlična prevodnost znaša približno $3 \cdot 10^{-3}$ m/s. Izveden večstopenjski preskus črpanja je pokazal, da lahko v vodnjaku Tillmitsch tudi pri nizkem vodostaju podtalnice trajno odvezemamo 15 l/s.

Za preskus črpanja na kam. št. 470/1, KG Tillmitsch (»jama Reiterer«), smo v tla iz mešanega granulata izkopal približno 1 m globoko jamo, veliko približno 1 m * 1 m. Za testni cylinder smo uporabili 100 cm dolgo cev iz steklenih vlaken s premerom 80 cm. Tako smo iz krivulje čas hidravlična višina v treh poskusih ponikanja ugotovili srednjo hitrost ponikanja, ki znaša $4,6 \cdot 10^{-4}$ m/s.

Podtalnica, ki bi jo črpali iz vodnjaka za odvoz vode in uporabljali za bogatenje, ima, kot pričakovano, zelo majhno vsebnost nitratov in je zato nadvse primerna za bogatenje teles podzemne vode.

Črpanje testnih

Zmanjševanje zdravstvenega tveganja v javni oskrbi z vodo

Glavni odgovorni:
Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (NLZOH)

Trajnostno kmetijstvo in podtalnica

Glavni odgovorni:
Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije;
Kmetijsko gozdarski zavod Murska Sobota (KGZ MS)

Aktivnosti v tem delovnem sklopu se nanašajo predvsem na zagotavljanje javne oskrbe s pitno vodo. Dne 4. 10. 2017 je začel veljati novi pravilnik o pitni vodi. Pravilnik povzema spremembo direktive komisije EU 2015/1787 o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi, in se nanaša na celotno verigo oskrbe s pitno vodo. Širše porečje reke Mure v Sloveniji je vir pitne vode za 10 večjih oskrbovalnih območij. Kakovost podtalnice v porečju reke Mure je podvržena predvsem kemijskemu tveganju, zato je ocena tveganja v tem delu Slovenije najbolj kompleksna. Pristop k načrtovanju varne oskrbe s pitno vodo, ki ga razvijamo za to regijo, bo tako služil kot dober model za vse ostale vodovode po Sloveniji. Pri oceni tveganja je potrebno upoštevati že znane rezultate državnih monitoringov površinskih in podzemnih voda. To velja tudi za monitoring pitne vode. Naše aktivnosti so bile zato usmerjenju k pregledu obstoječih podatkov, analizi trendov in pregledu toksikoloških študij za najdena onesnaževala.

Ta delovni sklop se nanaša na 3 poskusna polja na vodovarstvenih območjih porečja reke Mure in sicer v Segovcih, v Lutvercih in v Črnskih mejah. Pri tem izvajamo raziskave na konvencionalno obdelanih poljih, kot tudi na poljih, kjer se izvaja AAP – alternativna agronomska praksa.

V postopkih AAP smo preučili skupno 9 različnih načinov obdelave in setve. Jeseni 2017 smo na 2 poskusnih poljih posejali ozimno pšenico in na eni oljno ogrščico. Po setvi smo na konvencionalno obdelanih poljih in v AAP postopkih postavili skupno 72 sesalnih svečk – mikro lizimetrov na različnih globinah (15 cm, 45 cm in 75 cm) in pridobljeno izcedno vodo analizirali v 4 ponovitvah. Poleg tega smo odvzeli vzorce tal in analizirali vsebnost mineralnega dušika (Nmin).

Ugotovili smo, da je vsebnost mineralnega dušika (Nmin) na AAP postopkih nižja kot pri konvencionalni obdelavi. Tudi vsebnosti nitratnega dušika v izcedni vodi v mikro lizimetrih so nižje na vseh postopkih AAP obdelave.

Nove postopke obdelave tal in setve ozimne pšenice smo prikazali 24. oktobra 2017 (Open Field Day). O problemu nitratov v podtalnici smo razpravljali na delavnici, ki je potekala 28. novembra 2017 v Apačah. Kmetovalcem, kemikom, predstavnikom občin in hidrologom smo predstavili strategijo in vodenje ravnanja z dušikom iz različnih virov. O stanju in onesnaženosti tal smo razpravljali tudi na delavnici 15. februarja 2018 v Murski Soboti.

merjenje nitrat, VVO Segovci, 22.3.2018

V gremijskih platforme o ravnanju s hranili (jugozahodne in jugovzhodne avstrijske Štajerske) smo hkrati zaključili priprave za izdelavo izvedbenega osnutka, s katerim želimo spodbuditi izgradnjo medpodjetne lagune za gnojevko. S podporo političnih predstavnikov na deželni ravni, regionalnih gremijev in zadevnih deležnikov bomo lahko poleti 2018 začeli z izdelavo izvedbenega osnutka.

Komunikacija

Glavni odgovorni:
Regionalna razvojna
agencija jugovzhodne
avstrijske Štajerske.
Štajerska regija
Vulkanland

S projektno komunikacijo želimo zagotoviti izmenjavo projektnih partnerjev o pomembnih rezultatih projekta in stalno posredovanje informacij o napredku projekta regionalnim zastopnikom ter javnosti. Da bi okrepili zavest o pomenu dobrin voda in tla, ki ju je treba varovati, smo izvedli več prireditev (09. 10. 2017 Apače, 24. 10. 2017 poskusno polje Lutverci, 28. 11. 2017 Apače, 15. 02. 2018 Murka Sobota in 19. 03. 2018 Lipnica), ki so jih projektni partnerji tudi oglaševali. S temi odmevnimi dejavnostmi želimo ozavestiti javnost. Za pridelovalce smo izdelali tudi 3 priročnike (trenutno na voljo v slovenskem jeziku) na teme »Pomen dosevkov in ozelenitev tal na VVO«, »Obvladovanje pojava invazivnih rastlin in ohranjanje biodiverzitete na VVO«, in »Obdelovanje tal in protierozijska zaščita na VVO«.

Podrobnejše informacije so na voljo na spletni strani projekta www.si-mur-at.eu.

Kdo smo – projektni partnerji se predstavijo

2. del: Regionalmanagement Südweststeiermark GmbH (RMSW)

Regionalna razvojna agencija »Regionalmanagement Südweststeiermark GmbH« kot partnerica projekta SI-MUR-AT sodeluje pri delovnih sklopih »Trajnostno kmetijstvo in podtalnica« ter »Komunikacija«.

RMSW je v sodelovanju s projektnim partnerjem Regionalmanagement Südoststeiermark (Vulkanland) odgovorna predvsem za upravljanje že uveljavljenih platform za ravnanje s hranili (jugozahodna in jugovzhodna avstrijska Štajerska). V okviru teh forumov za razprave, ki so osredotočeni na iskanje soglasij, si lokalni zastopniki prizadevajo za oblikovanje rešitev za izvedljivo kmetijstvo, ki varuje podtalnico. Poleg vsebinskega projektnega dela je ta projektni partner v okviru projekta SI-MUR-AT odgovoren tudi za odnose z javnostmi in dejavnosti ozaveščanja.

Zunaj projekta SI-MUR-AT je agencija Regionalmanagement Südweststeiermark GmbH stičišče mreže in razvojna agencija za integrirani in trajnostni razvoj regije na jugozahodni avstrijski Štajerski. Njene glavne naloge so priprava in vodenje regionalnih projektov ter spremljanje regionalnih deležnikov in mrež. V okviru integriranega razvoja regije deluje regionalna agencija kot stičišče in si prizadeva interese dežele kar najbolje združiti z interesi regije. Regionalna agencija je nevtralna kontaktna točka za pridobivanje informacij o projektih, svetovanje in spremljanje projektov. Za kar najboljšo izvedbo projektov regionalna agencija v imenu dežele Štajerske podpira regionalno izvajanje programov financiranja EU.

Vodja projekta:
Lasse Kraack

Projektno vodenje:
Jan Killmann

REGIONALMANAGEMENT
Südweststeiermark

Projekt SI-MUR-AT je sofinanciran v okviru programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija-Avstrija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

3. del: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Kmetijsko gozdarski zavod Murska Sobota (AFI MS)

Kmetijsko gospodarski zavod Murska Sobota je v projektu SI-MUR-AT kot projektni partner odgovoren za delovni sklop »Trajnostno kmetijstvo in podtalnica«. V okviru tega delovnega sklopa smo vzpostavili testna poskusna polja z opremo za vzorčenje onesnaževal za spremljanje rezultatov izvajanja alternativne agronomске prakse.

Kmetijsko gozdarski zavod Murska Sobota (AFI MS) deluje na območju Pomurja. Je eden od osmih zavodov, ki sestavljajo Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije. Cilj zavoda je skrb za urejeno kulturno in naravno krajino podeželja. Nudi celovite raziskovalne in svetovalne dejavnosti na naslednjih področjih: kmetijske rastline, živinoreja, genske banke, gozdarstvo in ribištvo. Zavod poleg tega prevzema obsežne naloge na področju mreženja in dela z javnostmi ter kmetijstva in kmetijskih subvencij.

Vodja projekta:
Zita Flisar Novak

Projektno vodenje:
Stanko Kapun
Tatjana Čeh
Tjaša Vrečič
Damjan Jerič
Breda Vičar
Jernej Pečnik
Anton Slana
Alojz Topolovec
Ervin Novak

Informacije in prenosi	Kontakt	Kolofon
<p>www.si-mur-at.eu</p>	<p>Regionalmanagement Südoststeiermark. Steirisches Vulkanland GmbH</p> <p>Grazertorplatz 3 A-8490 Bad Radkersburg Tel.: +43 3152 83 80 DW 14 Fax.: +43 3152 83 80 DW 4</p> <p>E-Mail: office@vulkanland.at Web: www.vulkanland.at</p>	<p>Oddelek 14 – Vodno gospodarstvo, viri in trajnost Referat za vodnogospodarsko Načrtovanje</p> <p>Wartingergasse 43, A-8010 Graz Tel.: +43 316 877-4355 Fax: +43 316 877-2480</p> <p>E-Mail: abteilung14@stmk.gv.at Web: www.verwaltung.steiermark.at</p>

Informacije o varstvu podatkov v okviru Glasila SI-MUR-AT, ki ga posreduje agencija Regionalmanagement Südoststeiermark. Steirisches Vulkanland GmbH – glej naslednjo stran!

Projekt SI-MUR-AT je sofinanciran v okviru programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija-Avstrija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Spoštovani naročniki glasila SI-MUR-AT!

25. maja 2018 je začela veljati Splošna uredba o varstvu podatkov EU. Namen uredbe je zagotoviti večjo varnost vaših osebnih podatkov.

Kot naročnik našega glasila prejimate obvestila o aktualnih temah, vabila na prireditve in pomembne informacije o projektu SI-MUR-AT, ki se izvaja v okviru programa Interreg.

Da vam lahko ponudimo to storitev, smo vaš e-naslov shranili v elektronski seznam prejemnikov obvestil. Če naših obvestil ne želite več prejemati, vas prosimo, da se odjavite na spodnji povezavi. Z odjavo bomo vaše podatke izbrisali s svojih seznamov. Vaša odjava ne vpliva na zakonitost obdelave podatkov, ki je bila izvedena pred odjavo.

[POVEZAVA do odjave od glasila](#)

Če se ne odjavite, sklepamo, da želite še naprej koristiti naše storitve in se strinjate s tem, da vaše podatke, ki jih v ta namen potrebujemo, shranimo. Podatkov ne bomo posredovali tretjim osebam ali jih uporabljali v druge namene.

V primeru vprašanj smo na voljo na naslednjem naslovu:

Regionalmanagement Südoststeiermark. Steirisches Vulkanland GmbH

E-pošta: office@vulkanland.at

Zahvaljujemo se vam za pomoč in se veselimo, da vas bomo lahko še naprej obveščali o aktualnih temah in novostih.

Ekipa regionalne razvojne agencije Regionalmanagement Südoststeiermark.
Steirisches Vulkanland GmbH

Projekt SI-MUR-AT je sofinanciran v okviru programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija-Avstrija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.